

HIMALAJSKI TRIGLAV BOGA ŠIVE

ANTE MAHKOTA

Prve letošnje junijske dni je minilo 30 let, odkar so prvi Slovenci stali na vrhu kakšne himalajske gore. In še več: ti in njihovi tovariši iz odprave so bili nasploh prvi Jugoslovani, ki so se kot alpinisti odpravili v najvišje pogorje sveta in se — čeprav začetniki v Himalaji — hoteli ambiciozno lotiti stene, ki je dotlej še nihče ni zmožel, čeprav so jo nekateri pred njimi že poskušali preplezati. Obrnilo se je drugače, kot so načrtovali; »dobili« so od indijskih oblasti drugo goro, Trisul, in se na dva njegova vrhova povzpeli kot prvi ljudje, »odkar svet stoji«. V spomin na ta zgodovinski dogodek iz slovenske planinske zgodovine ponatiskujemo skrajšan prispevek člana odprave Antea Mahkote, ki je bil natisnjen v letu 1979 izšli knjigi »Na vrh sveta«. V njem je pravzaprav povedano vse, kar je treba povedati o tej odpravi ob okroglem jubileju. (Op. ur.)

* * *

Srečaš ljudi, ki so prehodili tisoče kilometrov po prostranstvih Himalaje, in ti zatrdijo: »Ni lepše Himalaje, kot je Garhvalska Himalaja!«

Pa med vsemi božjimi vrhovi v Garhvalu ni lepše gorske skupine, kot je neverjetna gorska trdnjava v njegovem jugovzhodnem delu. Narava je tam — okoli najvišjega vrha tega dela Himalaje in najvišjega vrha Indije, 7817 metrov visoke Nanda Devi — zgradila krožen zid iz več kot dvajset šesttisočakov. Reže ga ena sama ozka soteska ledeniške Riši Gange, skozi katero odteka ves stopljeni sneg in led tega gorskega kotla, ki meri šeststo kvadratnih kilometrov. Tako dolgo se je notranost te trdnjave upirala poskusom raziskovalcev, da je še na zemljevidih iz leta 1934, ko je bil ves Kumaon že skrbno raziskan in premerjen, za šeststo kvadratnih kilometrov velika bela lisa neznanega. Če iz daljave 180 kilometrov, z ravnine pri Bareiliju, v jasnem dnevu strmiš v to skupino na severnem obzorju, ti še bolj kot vrh boginje Nanda jemlje vid bleščeče bel triglavi vrh v njenem jugozahodnem obzidju.

»Trisul,« dihne poleg tebe romar, ki ti je maloprej zatrdil, da je v Garhvalu več svetih vrhov kot v vsej drugi Himalaji skupaj, in ki potuje v najsvetejši Badrinath, kjer naj bi se kdo ve kdaj rodil Šiva. Tisti Šiva, ki je v zadnjih stoletjih zaradi svoje podobe skrajnega asketa postal najpomembnejši v najvišji trojici hindujskih božanstev. Tisti Šiva, ki zdru-

žuje v sebi boga stvarnika in temu nasprotnega boga uničevalca, kar upodablja v delikatnem ravnotežju svojega plesa. Tisti Šiva, ki ima razen uničevalnega ognja še eno orožje, trizob — trisul.

Trizob je njegov najpogostejši simbol in zato je trizoba gora v obzidju Nandine trdnjave last boga Šive, stvarnika in uničevalca hkrati.

Tista čudovita gora te vabi in odbija hkrati.

Nikoli ne bomo zvedeli, kdo je goro krstil s tem imenom. Nikoli ne bomo zvedeli, koga je prvega obšla grešna misel, da bi se povzpел na to sveto goro v najlepši izmed Himalaj.

Vemo pa, kdo se je prvi povzpел na vrh Trisula in da je človek šele enaindvajset let pozneje premagal višji vrh.

Morda je bilo kar ustrezno, da smo prvo jugoslovansko stopinjo na Himalajo opravili na Trisulu. Bili smo sicer pravi začetniki, vendar je čudoviti Šivin trizob opravil svoje. S tisoč vezmi nas je priklenil na Himalajo.

Prvič so Jugoslovani na deviškem šesttisočaku razvili državno zastavico v znak zmage

Foto: Aleš Kunaver

POLDRUGI MESEC DO GORE

Ko smo 16. marca 1960 — veseli smo bili dežja, da smo lahko pokazali šuškačve, najlonske dežne plašče, ki nam jih je kupila Planinska zveza — mimo narodnih noš, z rdečimi nageljni, kot se gre na vojsko, vstopali v avtobuse pred baročno opero v Ljubljani, še nisem vedel, da je Triglav univerzalni simbol gore. Šli smo na pot v Himalajo, nismo pa še vedeli na kateri vrh, katero goro. In še sanjalo se nam ni, da nam bodo končno, tako se bo razpletla politika, dovolili vzpon na himalajski Triglav — na Trisul.

Bili smo — vsaj z Alešem Kunaverjem sva bila — začetek rodov slovenskih plezalcev, ki niso več povsem verjeli, da pod dotikom plezalčevih rok Triglav se spomni, da je bog in divjemu kozlu pozlati rog. Zraven pa smo vsi skupaj, kar nas je bilo povzdignjenih, da gremo prvi-krat v domovino snega, verjeli, da bežimo od tod, iz naših zmot in zmed, v bližino zadnjih gnezd in prvih zvezd.

Potovali bomo seveda z ladjo »Velebit« — kdo bi verjel, da je ime samo naključje. Na letalo si nihče še pomisliti ni upal. Na pot smo vzeli poltretjo tono opreme — dve tretjini hrane in več kot tisoč kil vrvi, šotorov, kuhalnikov, klinov.

Bila je dolga morska pot s tramperjem, ki je šepal od pristanišča do pristanišča; potem še carina v Bombaju in vlak v Delhi in tovornjaki po vojaških cestah, mimo himalajskih garnizonov. Tako je minil poldrugi mesec, ko smo 22. aprila, v zgodnjem, opranem jutru stali na travnati ploščadi v Gvaldamu, na koncu cest, v predgorju Garhvalske Himalaje. Skozi vojaški daljnogled smo buljili v štirinajst dni hoda oddaljeno goro in skozi objektiv je bil sneženi, triglav vrh natančno takšen kot tisočletja stari simbol. Trisul, himalajski Triglav, je bil utelešena abstrakcija nedosegljive gore. Takrat je naš zvezni oficir, Vinod Badhvar, od petega regimenta junaških Gurkh, potegnil iz nožnice pol metra dolgi handžar, kukri se reče krvoločnemu nožu, in na koncu rezila, tik pri lesenem ročaju, pokazal izbrušeni simbol — triglavo konic.

Z Alešem sva v Gvaldamu še vedno mislila, da so nas s Trisulom ogoljufali za goro, ki bi bila vredna naših naporov, moči in sposobnosti. Prepričana sva bila, da bi lahko splezala na kakšen bolj zahteven vrh. Še sreča, sva si prigovarjala, da nam na sedemtisočak Trisul niso dovolili z lahke, severne strani, ampak so nas zaradi obmejnih sporov prisilili, da splezamo tja gor s kakšne druge strani, kjer ni še nihče hodil.

Zaradi obmejnega spora med Kitajsko in Indijo nam vladni uradniki, če so hoteli biti dosledni, tudi niso mogli dovoliti poti na Trisul skozi Svetišče, pravljico konto, ki je začarala predvojne angleške hima-

lajce. Tja smo bili pravzaprav želeli, ko smo načrtovali to ekspedicijo, ker smo hoteli prvi preplezati greben med vrhovoma boginje Nanda Devi. Od tam, iz tiste naravne stolnice, se na desno pride po lahki poti na sedemtisočak Trisul, naravnost navzgor pa v sedlo na tibetanski meji in potem na levo, na vzhodni vrh Nanda Devi. Prečudovito bi bilo, če bi nam dovolili v Svetišče, zakaj dovolj predrzni smo bili, da bi tvegali na prepovedano pot; kdo pa bi streljal za nami.

Naj smo se še tako smilili samim sebi, bili smo srečniki. Bili smo prvi Jugoslovani, ki smo stali pod nebatičnimi gorami. Naj smo bili še tako razočarani nad ciljem, ki nam je bil ukazani, še vedno se nam je godilo veliko bolje kot plezalcem tri leta pred nami, ki so že mislili, da bodo šli prvi v Himalajo, pa je — tako je narisan »Pavliha« — ogromna skala padla z beogradskega mosta v Savo. Kaj bi ne špricnilo, so zapisali šaljivci, ko pa je slovenska himalajska ekspedicija padla v vodo. In France Avčin je takrat prišpčil, da bomo šli Jugoslovani v Himalajo takrat, ko bodo Šerpe tako dobri, da bodo v krošnjah lahko nosili na osem-tisočake planince, izbrane po nacionalnem ključu — da ne bo zamere.

Tako je bilo takrat, leta 1956, ko je šla po vodi nesojena, prva himalajska odprava na še neosvojeni osem-tisočak Manaslu.

SEDMERICA SREČNIH

Tisto jesen leta 1959 sva se z Alešem samo sprenevedala, da še študirava. Matematiko sva obesila na klin in ukvarjala sva se samo z opremo in s predračuni.

namesto komentarja

OPEŠAN
PLANINSKI TABOR?

Le zvesti zasledovalci planinskih dogodkov smo v dnevnih časopisih odkrili, da bo 20., torej jubilejni planinski tabor planinskih društev ljubljanskega območja, ki so lani štela več kot 21 000 članov. Tabor je bil na Korantu čisto blizu Ljubljane na nadmorski višini še ne 400 metrov, tako da so se nekateri tja pripeljali s kolesi. Planinsko društvo RTV Ljubljana je ob sodelovanju ljubljanskega meddruštvenega odbora na prijaznem travniku pripravilo dovolj prostora, da bi lahko planinskemu srečanju prisostvovalo do 5000 ljudi —

Računala sva, da bomo že kako nafehtali denar, saj ga veliko ne potrebujemo, ko je v Himalaji vse tako zelo poceni. Samo pot je draga, pa še tukaj kaže, da nas je tovorna linija na poti okoli sveta pripravljena zastoj potegniti z Reke v Bombaj. Problem je samo oprema. Vse drugo, sva mislila, se bo razrešilo samo po sebi.

Izkazalo se je, da to ne bo več odprava ljubljanskega planinskega društva Matica, ampak da gre za jugoslovansko odpravo. Potrebovali smo vodjo; Miha Potočnik je odklonil, kar je bilo slabo. Pa ne zato, ker bi mislil, da Stane Kernik ni bil kos nalogi, samo premalo plezalec po srcu je bil, da bi znal v usodnih trenutkih presojati, kot bi gotovo zmogel Miha.

Mimogrede, Smrčarjev Miha je med kelti v zgornjesavski dolini tako znamenit, da Himalaji rečejo kar Mihalaja.

Po tistem smo obredli vse slovenske tovarne. Planinska zveza me je imenovala za tajnika odprave, bil sem tako rekoč planinski profesionalc. Vse, kar se je dalo izdelati v Jugoslaviji, vse so nam naredile domače tovarne. Stane je poznal vse direktorje, vsi so bili pripravljeni za odpravo izdelati posebno usnje, nacufati najboljši puh z vojvodinskih gosi... V tujini smo kupili samo najbolj čudne surovine: najlonsko tkanino, najlonski sukane, zadrga, butan v konzervah in še kakšno malenkost. Mislim, da je vse, kar smo bili kupili za mejo, stalo okroglo 2000 dolarjev. Potem je tam, kjer so odnehale tovarne, vskočila vezilja, oskrbnica na Triglavskih jezerih, Mara Trnovc, ki je sešila vsa oblačila za veter in mrz.

Na pomlad je himalajski odbor izbral ekipo. Ravnal se je po načelu, da ne smejo na pot samo mladi, pa tudi samo stari ne. Ves čas so poudarjali, da je

najpomembneje, da se vsi živi vrnemo, vrh bo že kako. Uradno povedano, himalajski odbor se je odločil za mešano ekipo, uravnoteženo s pripadniki mlajše in starejše generacije. Za vodjo odprave je bil imenovan takrat 46-letni Stane Kernik, znameniti partizan Jelovčan (iz Svetinove »Ukane«), rekorder v vzponih na Kredarico, kjer je gospodaril 20 let.

Za zdravnika so naredili dr. Andreja Ročiča iz Tržiča.

Najstarejši plezalec je bil Marjan Keršič-Belač, 40, akademski kipar, romantična duša. Izračunal je, da je do našega odhoda v Indijo znašala skupna višina sten in grebenov, ki jih je preplezal, 136.000 metrov.

Pripadnik srednje generacije alpinistov je bil 30-letni Ciril Debeljak, Cic, strojni stavec iz Celja, predrzni plezalec iz petdesetih let.

Potem pa Aleš Kunaver, 25, študent strojne fakultete v Ljubljani, sin znamenitega planinskega pedagoga Pavla Kunaverja, Sivega volka, zagrižen alpinist, strog do sebe in do drugih.

O sebi pa citat: »Najmlajši član odprave in njen tajnik je bil Ante Mahkota, 24 let, absolvent strojne fakultete v Ljubljani in načelnik najuspešnejšega alpinističnega odseka v državi pri PD Matica v Ljubljani, itd.«

Z odpravo je šel na pot tudi časnikar Zoran Jerin. 34, strojnik, urednik, smučar in planinec.

IZVIDNICA NA JUG GORE

Dne 20. aprila 1960, ki mu rečem prvi dan, smo pristali v Ranikhetu, garnizijskem mestecu za obrambo himalajske meje, tretji dan tega štetja pa že sedimo na

bilo pa jih je kakšnih 500. To je pravzaprav neverjetno za tako lep dan; ertevejevci so tako brez haska pripravili prostor ter ga opremili z novimi klopki in mizami, da bi se tod njihovi planinski tovariši lahko čim prijetneje počutili. Planinski tabor je popestrilo nekaj otrok, ki so prodajali srečke za srečelov, ki pa ni uspel, kot so organizatorji pričakovali. Prepričan sem, da je ostalo tudi dosti hrane in pijače, kar je bilo sicer mogoče opaziti že na zadnjih taborih; poraba za stvari, ki niso nujne, se pač manjša. Ob tako skromni udeležbi planincev in pičili konzumaciji se je marsikdo spomnil planinskega tabora na Šmarni gori pred vrsto leti, ko se je trlo ljudi in ko se je (v nasprotju z letošnjim taborom) marsikaj dogajalo prav ves dan.

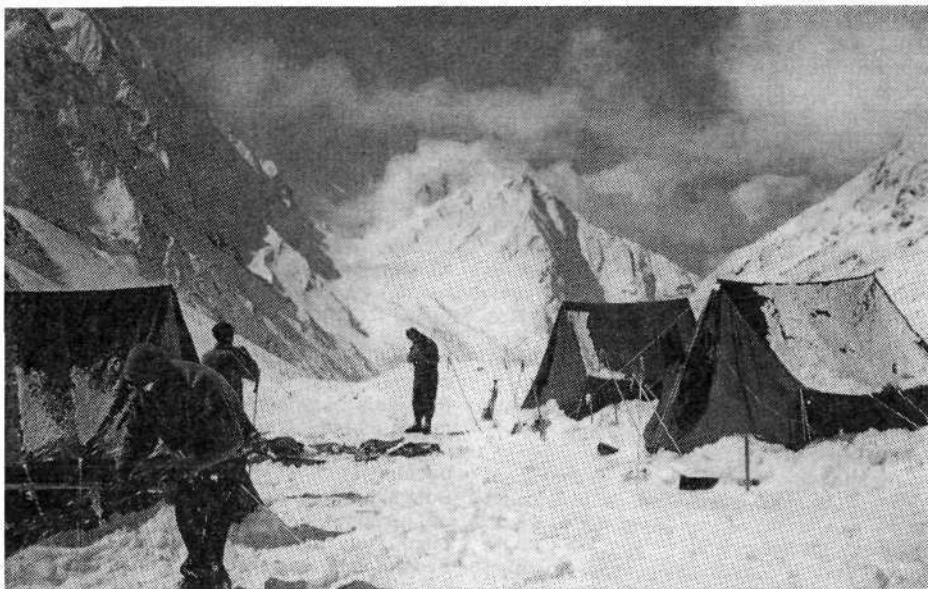
Po letošnjem, 20. taboru ljubljanskih planincev se je mogoče vprašati, ali

niso takšne in podobne prireditve ne kako preživete. Morda bi bilo mogoče celo postaviti to domnevo ob podatku, da se je ne udeleži niti pet odstotkov planincev s plačano članarino s tega območja.

Sicer pa je mogoče opaziti, da so velike javne prireditve velikih planinskih organizmov zadnja leta nasploh slabo obiskane. Spomnimo se samo občnih zborov najelitnejših in največjih (številčno) slovenskih planinskih društev, ki se jih prav tako udeležuje le nekaj odstotkov članov. Nasprotno so karseda dejavne manjše skupine, ki imajo skupne interese. Te skupine se društveno tako močno in pogosto udelejujejo, da jim nekateri s strani že očitajo zapiranje v lastne ozke okvire.

Ali je to nov recept za planinsko društveno dejavnost?

Fran Vodnik

»Trisulska ulica« v baznem taborišču pod Trisulli
Foto: Aleš Kunaver

ploščadi v Gvaldamu, na koncu cest. Kapitan je prvič pokazal specialko. Do sem je bil zemljevid vojna tajna. Sedemo na posvet. Skozi veliki daljnogled na stavitu opazujemo verigo Trisulov. Kot na dlani so. Od najvišjega, že osvojenega Trisula I proti drugemu, osrednjemu vrhu, Trisul II ga krstimo, in potem še tretji vrh, Trisul III mu rečemo.

Pred nami se vidi zahodna stena. Zdi se, da je ni mogoče preplezati. Mislimo si, da bo bolje, če krenemo na desno od zahodne stene, po dolini reke Kali Ganga, da pridemo za greben, na ledenik Bidalgvar pod južno steno. Nazadnje, v vročičnih delhijskih nočeh, veleposlanik Tomaz Kveder nam je stal ob strani, ko smo se pogajali, ali nam sploh dovolijo na kakšen vrh, smo videli ta zemljevid, ki ga je prinesel uradnik tajne službe; takrat smo ugibali, da je morda mogoče na Trisul z juga, samo nihče ne ve, kakšna je tista dolina, ki vodi tja.

Zato se odločimo, naj ostane polovica opreme v Gvaldamu. Naprej pošljemo izvidnico, ki bo sporočila, kaj naj stori glavnina. Presoditi bo morala, ali je z južne strani, ki je ne vidimo in je še nihče ni videl, mogoče preplezati steno, za katero ne ve nihče, samo letalo, ki je snemalo zemljevid, je nekaj zaslutilo — kdo ve, kako je strma.

Tepemo se, kdo bo šel naprej. Stane odloči, da gremo v izvidnico Debeljak pa Kunaver pa Lakpa Tensing in jaz pa šest dotijskih nosačev vzamemo s sabo. Zapodili se bomo po dolini Kali Gange, da pridemo na tisti južni ledenik. Drugi bodo

medtem pripravili opremo, najeli sto domačinov za nosače in čez nekaj dni, če bomo poslali ugodne novice, krenili za nami.

Na inštitutu Jožef Stefan so nam izdelali precej okorne petkilske radijske postaje; za uvožene ni bilo denarja. Zaupamo jim. Tako bomo lahko kar po etru sporočili, kaj smo dognali.

Pet dni pozneje smo premagali zadnje sedlo na tej poti in opoldne prišli na praviljni travnik, dan pozneje pa sem vodji po kurirju sporočil, da je po našem mnenju z našo opremo in moštvom mogoče prodreti na južni greben gore in torej predlagam: z vsa opremo in ekpedicijo na ledenik Bidalgvar, kjer smo bili.

NAVEZI NA BARALTOLIJU

Deveti dan po tistem, ko smo šli v izvidnico, in dvanajsti dan prave gorske ekpedicije čakamo, da pride glavnina za nami. Razganja nas od upov. Odločimo se, da danes poskusimo osvojiti deviški vrh. Prav nad šotorom je, na drugi strani doline, nasproti Trisulom.

»To bo naš vrh za prvi maj!« pravi Cic. Že ob osmih smo 1. maja na vznožju. Udiramo se do kolen. Ločimo se v dvoje navez. Lakpa in Aleš bosta poskusila po vzhodnem grebenu, s Cicem pa greva naravnost po strmem snežišču proti vrhu. Zagrizeno se vzpenjava, vse težje dihava. Na višineru zagledam, da sva že više kot Mont Blanc. Za majhnim sedelčkom, komaj 200 metrov pod vrhom, bi se morali združiti poti obeh navez. Prišla sva prva, Aleša in Lakpe pa še ni od nikoder. Sediva v snegu in čakava. Uro, dve uri,

vse bolj me skrbi, vse pogostejše kličeva čez rob. Skrbi me, da je kaj narobe. Potem se nenadoma čez opast, phani sneg na grebenu, pokaže Alešev obraz. Združeni krenemo proti vrhu. Skala zamenja sneg, gnajs se tako zelo kruši, da mislimo, da se bo pod nami podrli cel hrib. Ob pol dveh smo zasopli in srečni na vrhu Baraltolija, 5275 metrov visoko. Od nas še ni bil nikoli nihče više.

Sestopamo v dolino, glavnini nasproti. Srečamo se med rododendroni, 3400 metrov visoko. Vsa kolona, vsi tovorji, vsi prijatelji so tukaj. Ožgani smo. Baraltoli imamo za klobukom.

Med tem časom je bila namreč glavnina ekspedicije najela nosače in razdelila tovore. Nikoli ni slišala, kaj ji dopovedujemo po radiu, pa je sama odločila, kar bo pa bo, da nič opreme naj ne ostane v Gvaldamu.

Zvečer greva z Belačem na lov. Na grebenu nasproti taborišča ustrelji tara, stokijskega kozoroga. Ponoči grem po nosače, Belač varuje plen. Nosači pripravijo tara, pogoltnjevo drobovje. Žival prenesemo v tabor. Zrezki so odlični.

Naslednji dan gremo naprej do naših šotorov, kjer pravimo, da bomo postavili prvo bazno taborišče. Na robu ledu. Dr. Andrej Robič ukaže: »Zdaj, ko smo 4100 metrov visoko, bom izmeril srčni utrip, da ugotovim, kdo bo šel na vrh.« Mislimo, da 2200 metrov, kolikor nas še loči od Trisula, ne bo posebna težava. Izmeri mi utrip. Mislim, da je nekaj več kot 100. Pravi, da nisem dober, da njemu srce utripuje samo 75-krat. Rečem mu, da sem nosil 40-kilogramski nahrbtnik, tovore smo tehtali, on pa puško.

ZASTAVICE NA 6690 METRIH

Sedeminštirideseti dan našega bivanja pod goro, dne 5. junija 1960, se z Alešem še pred dnevom toplo napraviva: troje hlač, čez srajco in pulover še puhasto jopo in vetrovko, čez trojne višinske čevlje še puhaste škornje, s seboj imava vso opremo za bivanje, kuhalnik, hrano in 150 metrov fiksne vrvi. Sprejme naju strupen mráz in deset centimetrov novega snega. Ogromna fronta oblakov zardeva v jutranjem soncu. Mislim, da je znak viharja, monsun.

Kmalu je konec dobrega snega, spet se udirava. Vsak korak navzgor predstavlja takšno težavo, da bi najraje vsakič počival. Zato se ukleneva v delovnik petindvajset korakov, ki jim sledi nedelja, počitek. Kakšno olajšanje je, ko zmanjka vrvi, ko moreš čakati na prijatelja! In potem se zamenjava in potem gazi on in potem je mnogo lažje. Zelo napeta sva, saj plavava v pršiču med nevarnostjo opasti na grebenu in klozastega plazju. Zato ne opaziva, kako se vreme poslabša.

Končno sva 90 metrov pod vrhom Trisula. Za seboj sva pritrdila 150 metrov vrvi. Nobenih tehničnih težav ne vidiva več pred seboj, tja do najvišjega, do gospodarja, do Trisula I. Toda vreme se je tako poslabšalo, da ne upava tvegati bivaka. Na opasti pustiva opremo in nadejava se, da bo za danes dovolj, če se povzpneva na Trisul II.

Gaziva pršič in meglo. Aleš dvigne v zrak cepin in palico in nobene vzpetine ni več pred njim, na katero bi se lahko povzpel. Pol dvanajstih je in višinomer kaže 6690 metrov. Razvijeva zastave.

Elijev ogenj nama šviga iz las, ko sestopava. Tam, kjer je pripeta vrh, srečava Belača in Šerpi in potem se skupaj vrnemo.

Še dobro, da sva se vrnila, zakaj oni trije so v megli zašli na grebensko opast, na snežni previs, ki je visel 20 metrov čez skale.

Tisti večer sva z Alešem ostala v taborišču V, ki so nam ga bili postavili Šerpi in Belač. Upala sva, če se naredi vreme, greva še enkrat na Trisul II in potem naprej, na najvišji vrh.

Proti vrhu Trisula III: ledne stopnje vodijo proti grebenu
Foto: Marjan Keršič

Toda naslednji dan se vendarle vrneva v tabor II, kjer je dovolj hrane, saj že dva dni nisva jedla. Tovariši bodo prišli za nama, saj ni mogoče, da bi se Cic in Stane in dohtar iz Tržiča ne pozdravili. Naberemo si moči in če ne bo monsuna, porinemo še enkrat naprej. Saj je vse pripravljeno, vrvi napete, šotori stojijo.

VRNITEV ODPISANIH Z VRHA

Tako smo 7. junija Belač, Aleš in obe Šerpi in jaz v taboru II. Na nebu ni niti najmanjše meglice. V vrečah s hrano pa je samo čokolada, ki je nihče več ne more prebavljati. Aleš je na kuhalniku pogrel zadnjo tunino. Preklinjava, da še romantični Belač pritegne, ko rečeva, katera kurba je urejala transport s hrano, da imamo tukaj 20 kg butana s nobenega mesa. Še vedno smo prepričani, da se ne poslavljamo od Trisulov. Še vedno mislimo, da je v nas dovolj moči, samo dve konzervi dobrega »mesnega doručka« nam manjkata, pa pridemo na prvi Trisul. Danes je tako lep dan, da ne velja odlašati. Šerpi pustimo v drugem taborišču, rečemo jima, naj podreta šotora, zakaj čez dva dni ali tri ali čez teden, ko se vrnemo, tukaj ne bomo spali. Tako dobri smo, da bomo šli naravnost v tretje in četrto taborišče.

Potem si premislimo in rečemo, da po-delamo še Trisul III. Plezamo po strmih ledu. Vse skupaj je navsezadnje šest tisoč metrov visoko. Plezamo tako kot bi bili v Alpah. Ob pol dveh zasadimo cepine na vrhu Trisula III. Še tisto noč, ob polni luni, vsa peterica sestopimo po ledenem plazu. Prestradani smo in upamo, da

najdemo hrano v prvem višinskem taborišču. Očem ne morem verjeti, ko ugotovimo, da taborišča ni več. Potem gazimo navzdol v bazno taborišče na ledeniku. Tudi tam ni več velikih šotorov. En sam »višinček« nas čaka.

Pustimo ga, naj ostane tam in po moreni tavamo naprej v odmaknjeno bazno taborišče. V tisto livado na zelenih obrobjih moren, od koder smo bili mislili, da je bil že takrat čas, da se kar od vsega začetka skregamo, kdo bo prvi prišel na vrh Trisula I.

»Odpisani se vračajo!« zarjovem.

Naslednjega dne začne deževati. Predlagamo, da se vsi skupaj spočijemo, potem pa še enkrat napademo, saj so na hribu še šotori, saj ni nobenega zanesljivega znamenja, da se je začel monsun. Morda bi veljalo vendar še enkrat poskusiti, ko je dokončni uspeh, še tretji vrh ob dveh osvojenih Trisulih, na dani.

Zraven pa nam je grozno lepo, ko nosači prinesejo sveže meso in jaz, ki sem bil do tistih časov abstinent in vegetarijanec, zagrizem v žilasto meso.

Zaradi četverice bolnikov v odpravi in zaradi uspehov, ki so se zdeli tisti trenutek dovolj veliki, da bodo lestev za prihodnje odprave v Himalajo, se je vodja enainpetdeseti dan našega bivanja na gori, 9. junija, odločil za odhod in odprava je zapustila bazno taborišče.

Druge dni, bilo jih je še veliko, smo vsako jutro iz taborišč, iz vlažne džungle, ko se je le malo razgrnil bambus, opazovali naše vrhove. Vrhove maščevanja, vrhove šivinega orožja, vrhove himalajskega Triglavja. Iztrgali smo jim predzadnjo skrivnost.

Vsestransko očiščevanje gorá

Gospodarska komisija pri Upravnem odboru Planinske zveze Slovenije neumorno deluje. Čim pravičneje poskuša razdeljevati prepričle denarje, namenjene planinskemu gospodarstvu in predvsem obnavljanju planinskih postojank, in rešuje (kolikor je v njeni moči) nekatere večje probleme planinskega gospodarstva.

Tako je na eni od zadnjih sej komisija razpravljala o novi gradnji na Slavniku in ugotovila, da je tam zdaj izkopana le gradbena jama, sicer pa so dela začasno ustavljena, ker izvajalec še nima gradbenega dovoljenja. Izdali go bodo šele, ko bo investitor izpolnil vse zahteve, ki jih je za izdajo loka-

cijskega dovoljenja postavilo Obalno planinsko društvo Koper (na tej podlagi je tudi izvršni odbor PZS izdal soglasje k lokacijski dokumentaciji — po dogovoru z OPD Koper). Sicer pa smatrajo, da je za izvajanje nadzora nad gradnjo zadolžena pristojna inšpekcija, saj gospodarska komisija za to ni pristojna.

Na isti seji je Gospodarska komisija pri PZS tudi sklenila, da bo začela pripravljati program o sanaciji ekoloških problemov v gorah, na podlagi katerega bi PZS lahko kandidirala za sredstva ekološkega dinarja. Program bodo v sodelovnju z ostalimi pripravili člani gradbene podkomisije. Najvažnejše točke bodo čiščenje odpadnih vod, odstranjevanje smeti in uporaba alternativnih virov energije.